

BULVIŲ RUDASIS PUVINYS – PAVOJINGA BULVIŲ LIGA

Ši bakterinė bulvių liga šalyse, kuriose aptinkama ligos židinių, padaro didelių nuostolių bulvių augintojams. Gali žūti net 90 proc. derliaus. Karštu ir drėgnu oru liga per porą dienų gali pažeisti visus bulvių augalus. Bakterijomis užkrečiama dirva, vandens telkiniai.

KOKIE LIGOS POŽYMIAI?

Užsikrėtęs augalas pradeda vysti. Pirmiausia vysta vienas ar keli jauniausi viršūniniai lapeliai.

Lapai įgyja žalsvai blyšką spalvą, kuri vėliau virsta bronzine, ruduoja. Lapai raukšlėjasi, suglemba ir žūva, bet nenukrenta.

Virš dirvos paviršiaus apie 2,5 cm esančioje stiebo dalyje galima pastebėti rudų dryželių. Skersiniame stiebo pjūvyje iš parudavusių vandens indų sunkiasi pilka gleivėta bakterijų masė.

Bulvių stiebagumbius perpjovus skersai, matomi ligos simptomai – parudavę vandens indai, iš kurių po kelių minučių pasirodo pieniški gleivėti lašeliai.

<http://www.defra.gov.uk/plant/pestnote/brownrot.pdf>

Jei infekcija labai išplitusi, bakterijų masė per stiebagumbio „akutes“ gali skverbtis į išorę. Prie gličios masės prilimpa dirvožemio dalelės, todėl nupurčius žemes, stiebagumbis atrodo nusėtas tamsių, nešvarių „verkiančių akučių“.

Ligos požymiai išryškėja tik esant stipriam užkrėtimui!

KAIP LIGA PLINTA?

Pagrindiniai infekcijos plitimo šaltiniai yra: užkrėsta bulvių sėkla, užkrėstas vanduo, žemės ūkio inventorių, bulvinių šeimos piktžolės, augalų liekanos.

Per žiemą bakterijos gali išgyventi dirvoje, likusiuose bulvių gumbuose, sandėliuojamuose bulvių gumbuose ar minėtose piktžolėse.

Bakterijos išgyvena vandens telkinių pakrantėse augančių karklavijų šaknyse, o vandens temperatūrai pakilus iki +15 °C, pasklinda vandenyje. Laistant užkrėstu vandeniu užkrečiami bulvių pasėliai.

BAKTERIJŲ AUGALAI ŠEIMININKAI

- kultūriniai bulvinių šeimos augalai: bulvės, pomidorai, baklažanai;
- laukiniai augalai: karklavijai;
- kai kurie ne bulvinių šeimos augalai: didžiosios dilgėlės, vandeninės mėtos, pelargonijos.

PREVENCIJA

Pastebėjus ligos požymių, būtina nedelsiant pranešti Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba) regioniniam skyriui! Tik Tarnybos laboratorijoje atliekami tyrimai ir nustatoma, ar bulvės yra užkrėstos (neužkrėstos) bulvių rudąjį puvinį sukeliančiomis bakterijomis.

SODINTI SERTIFIKUOTĄ BULVIŲ SĖKLĄ

Kad apsaugotumėte laukus nuo bulvių rudojo puvinio užkrato, rekomenduojame sodinti tik sertifikuotas sėklines bulves. Visos parduodamų sertifikuotų sėklinių bulvių pakuotės yra paženklintos etiketėmis – augalo pasais.

Norint įsitikinti, ar turima savo ūkio bulvių sėkla sveika, ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki sodinimo reikėtų kreiptis į Tarnybą dėl ūkyje naudojamos nesertifikuotos bulvių sėklos patikrinimo. Šio rūpesčio išvengsite sodindami sertifikuotą sėklą.

TECHNIKA

Nerekomenduojama naudoti iš kito ūkio skolintos ar nuomos technikos. O jeigu to išvengti nepavyksta, būtina kaskart prieš naudojimą kruopščiai ją valyti ir dezinfekuoti.

UŽKRĖSTŲ BULVIŲ SUNAIKINIMAS

Užkrėstų bulvių sunaikinimo planas turi būti suderintas su Tarnybos regioninio skyriaus specialistais. Puviniu užkrėstos bulvės bei jų atliekos turi būti užkastos sąvartyne ar žemės ūkio darbams nenaudojamame sklype, kuriame nėra pavojaus, kad bakterijos pateks į vandens telkinį.

Užkrėstus stiebagumbius draudžiama sodinti, parduoti maistui.

GALIMAI UŽKRĖSTŲ BULVIŲ PANAUDOJIMAS

Visos (išskyrus užkrėstas bulves) užkrėstoje gamybos vietoje (ūkyje, įmonėje, padalinyje) esančios bulvės laikomos galimai užkrėstomis bulvėmis. Tokias bulves galima realizuoti maistui, jei jos bus pateiktos mažomis pakuotėmis galutiniam vartotojui.

Šias bulves DRAUDŽIAMA sodinti.

DEZINFEKCIJA

Tinkamai sutvarkius užkrėstas ir galimai užkrėstas bulves, valomi ir dezinfekuojami sandėliai, įranga, įrankiai. Būtina sunaikinti vienkartinės bulvių pakuotes.

Kol užkrėstam ūkiui taikomos židinio kontrolės priemonės, kiekvienais auginimo metais nuo žemės ūkio technikos būtina kruopščiai valyti purvą, atliekas ir ją dezinfekuoti Lietuvoje registruota dezinfekcijos priemone „Menno-Florades“.

LAISTYMO VANDUO

Kol Lietuvoje bulvių rudąjį puvinį sukelti bakterija nėra aptikta, paviršinius vandens telkinius, nutekamuosius vandenį iš bulvių perdirbimo, plovimo ir kt. įmonių Tarnyba tikrina pasirinktinai.

Aptikus šią bakteriją paviršinio vandens telkiniuose, jų vandeniu bulvių pasėlius laistyti būtų DRAUDŽIAMA.

UŽKRĖSTI LAUKAI

Laukuose, kuriuose augo užkrėstos bulvės, mažiausiai 4 metus negalima auginti bulvių ir bulvinių šeimos augalų. Pastebėjus savaime išdygusių bulvių, būtina jas sunaikinti. Patartina užkrėstus laukus palikti pūdymui, pievai, kad būtų lengviau aptikti savaime augančias bulves (savaiminukus).

GALIMAI UŽKRĖSTI LAUKAI

Laukuose, kuriuose augo galimai užkrėstos bulvės, mažiausiai 2 metus negalima auginti bulvių ir bulvinių šeimos augalų, kad įsitikintume, jog dvejus metus paeiliui nepridygo bulvių savaiminukų. Pastebėjus savaime išdygusių bulvių, jas būtina sunaikinti.

KITI ŪKIO LAUKAI

Kituose ūkio laukuose galima auginti maistines bulves, tačiau pirmais metais po užkrėtimo

nustatymo leidžiama sodinti tik sertifikuotą bulvių sėklą ir auginti bulves maistui.

Antraisiais metais leidžiama sodinti sertifikuotą bulvių sėklą ir auginti bulves maistui ir savo ūkio sėklai. Trečiaisiais ir ketvirtaisiais auginimo metais po tų metų, kuriais buvo nustatytas užkrėtimas, leidžiama sodinti sertifikuotas sėklines bulves arba savo ūkio sėklą, kurios išaugintos iš sertifikuotų sėklinių bulvių ir jas auginant buvo atliekama oficiali kontrolė.

Dėl papildomos informacijos prašome kreiptis į

**VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
FITOSANITARIJOS SKYRIŲ**

Kalvarijų g. 62, Vilnius
tel.: (8 5) 273 1311, (8 5) 273 4411
el. paštas info@vatzum.lt
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>

**VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS**

Ozo g. 4A, 08200 Vilnius
tel. (8 5) 237 5631
Pasitikėjimo linija (8 5) 270 80 80
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>
el. paštas info@vatzum.lt

**VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS**

BULVIŲ RUDASIS PUVINYS

**(*Ralstonia solanacearum*
(Smith) Yabuuchi et al.)**

2017 m.
VILNIUS